

8

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

מסורת
הש"ס

א מ"א פ"א חסלות
עבדים סלסל : סמ
ענין פו מו"ע י"ד סימן
רעו סוף ס :

ח ב מ"א פ"א חסלות
אישת סלסל : ס
אישת סלסלת גירושין
סלסל פו ופ"א חסלות
מכירה סלסל כ ג מו"ע
א"ס סימן קכ"א סוף
ו זכ"ת סימן קכ"א ר"ל
סוף י :

ח ב מ"א פ"א חסלות
נתינת סלסל א סמ
ענין רעו :

י ד מ"א פ"א חסלות
סמ :

[מס' י"א פירוש פ"א
מ"א]

פ"א חסלות
ח ב מ"א פ"א חסלות
אישת סלסל : ס
אישת סלסלת גירושין
סלסל פו ופ"א חסלות
מכירה סלסל כ ג מו"ע
א"ס סימן קכ"א סוף
ו זכ"ת סימן קכ"א ר"ל
סוף י :

[עין פוסט גמ' מ"א
ד"ס לא סמ]

[עין פוסט גמ' מ"א
ד"ס לא סמ]

רבינו חננאל
ואמרין (אמרין מא)
למורי סמא באת
פנינו שרייב בראיה
ורא כיוון בן דרבי
שויה פשוט ואסקא
לשאל למורי חצי
עוד ודעין בן דרין
שויה ופנינו בסמא

תקנתם את רבו • במה שהיה לו מעיקרה יש לו עכשיו שזהו העבדות והוא עומד לא תקנתם שחייב יכול לישא אשה ואף משום עבדות הא לא אכפת ליה כלל כיון דמעיקרה הוה עולו לרב ועכשיו ציונו לעלמו והר"ר משולם גרים תקנתם את עולמו והא רבו לא תקנתם כלל שנס הרב מפסיד הולדות :

לישא שפחה אינו יכול • ולמחר עולמו לא מצי כדי לישא שפחה והא גר אינו נמכר בעבד עבדי דבעינן וכן אל משפחתו (ויקרא כ) וליכא כדאיתא בחזרו עקר (ב"מ דף ע"א) ועוד מאחר דלא קיים פריה ורביה ביהדות לא נסבין ליה כנענית ללד חירות שבו ודכתיב מצינו בפ"ק דקדושין (דף כ) אין לו אשה ובנים אין רבו מוסר לו שפחה כנענית ואל"ת יסא בת מיט ליה לר חירות ולשתתקם בלד חירות ולד עבדות בלד עבדות דומיא דפריה שכתבה אין מרביעין עליה לא סמ ולא חמור אלא מינה בפרק אורו ואלו ב"מ (חולין דף ע"א) ו"ל דהתם לא קפיד קרא אלא בגללים דתרי מיטס והא ליכא אכל הכא אמרין קפיד קרא ללד חירות דלא לישתתקם לר חירות בעבדות והא איתא ומעט דקרי הרבה שרי גס לרסב על הפריה וכתובתא דמסכת כללים (פ"א וירושלמי פ"א) תניא אמר רבי איסור בן יהודה אסור לרסב על הפריה מק"ו ומה במקום שמתיר ללבוש שפי חטוקין אסור בהעורבוהו מקום שאסור לנהוג שפי מיטס אינו דין שאסור בהעורבוהו אמרו ליה והא כתיב (ו) והרבה את שלמה בני על הפריה (מלכים א' ב) אמר להם אין למדים תורה מן התקנה א"ל והא כתיב (א) איש הישר בעיניו י' :

לישא שפחה אינו יכול • וממחר

לא יסא א"צ דעבד מוסר כדאמר בפרק האומר (קדושין דף סג) יכולין ממחרת לישא כול מחר טעם שפחה ולד חירות שרי בה כדאמר פרק עשרה יוחסין (סג) שהחריז וממחר שרי לכה זה בזה דהא י"ל דאין לו לתקן כדי לרסב ממחרת בשלם ועוד כיון דתפסי בה קדושין אפי' לר עבדות ומשתתקם בלד חירות ומה דאמרין ליה לא יסא דא"צ דממחרת ומה דאמרין ליה לא יסא דא"צ דממחרת משום דלא מקרי קהל מחר כלאו דלא יהיה קדש (דברים כ) ואל"ת וליטו עשה (לשבת יצחק) וליתר לא דלא יהיה קדש וי"ל דהא אסור לקיים שניהם על ידי כפיהם אי נמי דלא אפי' עשה והוה לא עשה אלא עון מילה בלרעת דכתיב דמעיקר לוי מקיים עשה אכל הכא משעת הערלה עובר ליה בלא ועשה ליכא עד גמר ביה :

לא תהו בראה • האי עשה אל"ס טפי מפני ורבו כדאמר במגילה בפרק בתרא (דף מ) מוכר אדם ס"ת לישא אשה וללמד תורה ומייתי לא תהו בראה אכל י"מ משום דעבד לא מפקיד אפריה ורביה דאמר "הו לו בנים בעבדותו ומשתתקם לא קיים פריה ורביה ולא מילתא היא דאמר בירושלמי דמ"א (פ"א) עבד מהו שישא אשה במועד אמר להו נשמעין מן הדין מהתנין יבעל והאלא לא בברא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמואל בר אבא משום רבי יוחנן כל שהו מלוה על פריה ורביה לא יסא אשה במעמד ועוד לשבא נקט והאלא לא בברא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמואל בר אבא משום רבי יוחנן כל שהו מלוה על פריה ורביה לא יסא אשה במעמד ומעט דבעינן ורבי מוחסין אחריו ואפילו יסא אשה על בן מן השפחה אינו קרוי (א) אחריו ועוד פרו ורבו אכלוהו בני נח כתיב אף לנעמן : **בופין** את רבו • אפילו לשמואל דאמר (גיטין דף נח) המפקיד עבדו ואלו לחירות ואל"ת גט שחרור הכא דטעם ליה עבדו ליה לעשות שחרור גמור וא"צ דאמרין (ברכות דף מ) המשתחרר עבדו עובר בעשה מיחא לן דליעבד הרב איסורא וזמא ולא ליעבד העבד איסורא רבה כדאמר בעירובין כ"ב בכל מערבין (דף לב וס) ולא דמי להאי דריש שבת (דף ז) וס) וכי אמרין לו לאדם עמוד וחמא בשביל שיהיה חביב דהתם פושט דבר הו' שלא היה לו לאשות הפת חרע דשרינן ריש תמיד נשאר (פסחים דף ע"א) להקריב לכהן אחר תמיד על בן הערבים כפרת חבירו ודי שיהא קרבן פסח לערב א"צ דא"ת עשה דהשלמה :

נשים ועבדים • לא שייך לאקשויי אחרי מי נשים לשון רבים ותגא קמן (ד) חרש לשון יחיד כדדייק בפרק קמא דמדה (דף מ) גבי קטנות והכא תגא אשה דהכא תרי ענייני ולא דמי חד לאחד דהרש ושוטה פסור מכל המעט כדאמר לקמן וקמן לא ידעינן דפסור מקרא רק מק"א דגשים פסורות דכתיב וסורק טפלים לא כל שכן דהיינו בפרק קמא דקדושין (דף נח) וס) טפלים חייבין נשים לא כל שכן :

ומי שאינו יכול לעלות ברגליו • פרש"י מיוחסים לעזרה ורבותא נקט דלא מיוחסים מעירו דלא מצי סליק לעזרה וה"ה נמי אם הוא אינו יכול לעלות מעירו לירושלים דפסור כדמשתע בגמרא עד הכא מן אייבי : **הר"ר** חומיא דשונה וקמן • במגילה פ"ב (דף יב) הכל כשרין לקרוא את המגילה וכן בחולין (דף ג) מוח מחרש שונה וקמן ס' לא דייק הכי דהתם ע"כ במדבר קיימין מוקדא את המגילה ובמחנה לא הוה מופק אחרים וכן בחולין (דף ג) מוח מחרש שונה וקמן שמה יקלקלו את שדעתן לא דייק הכי דהתם השעם תלוי בזיון שיוכל לאמן את ידו לשחוט : **המדבר** ואינו שומע זה חרש • כדכ"ר מופק ליה אינו מדבר ואינו שומע דכדכ"ר מי שם פה ללמד או מי יסא אלא או חרש (שם ד) מי [סס] פה ק"ל לתריווי :

שומע ואינו מדבר פסור מן הראייה ומיני בשמחה • והא דלא קמי נשים דמחייב בשמחה בפרק הכי לא חש להכי למיחייב סוראס וביולא בזה מליט בשמחה מקומות והאי דלקמן (דף ו) דאמר י' בשמחה שאין בשתתקן שטותג בלגשים ובגשים מה שאין כן בשתתקין ולא קשיב חרש מדבר ואינו שומע דהתם בחגיגה נמי מחייב ולא בעי למיחייב י' בשתתקין שאין בלחם כגון חרש מדבר ואינו שומע דלא מצי למיחייב רק כלל רק מה שבלחם שאין בשתתקין והא כי קאמר דמחייב בשמחה הוא הדין בחגיגה דפירשתי אלא שמחה נקט דגשים חייבות וחרש שומע וקמן פמירי וכי תנין לעיל זה חרש כפיקחין לכל דבריהן להתחייב בשמחה ובחגיגה קאמר : גמר

תקנתם את רבו • במה שהיה לו מעיקרה יש לו עכשיו שזהו העבדות והוא עומד לא תקנתם שחייב יכול לישא אשה ואף משום עבדות הא לא אכפת ליה כלל כיון דמעיקרה הוה עולו לרב ועכשיו ציונו לעלמו והר"ר משולם גרים תקנתם את עולמו והא רבו לא תקנתם כלל שנס הרב מפסיד הולדות :

לישא שפחה אינו יכול • ולמחר עולמו לא מצי כדי לישא שפחה והא גר אינו נמכר בעבד עבדי דבעינן וכן אל משפחתו (ויקרא כ) וליכא כדאיתא בחזרו עקר (ב"מ דף ע"א) ועוד מאחר דלא קיים פריה ורביה ביהדות לא נסבין ליה כנענית ללד חירות שבו ודכתיב מצינו בפ"ק דקדושין (דף כ) אין לו אשה ובנים אין רבו מוסר לו שפחה כנענית ואל"ת יסא בת מיט ליה לר חירות ולשתתקם בלד חירות ולד עבדות בלד עבדות דומיא דפריה שכתבה אין מרביעין עליה לא סמ ולא חמור אלא מינה בפרק אורו ואלו ב"מ (חולין דף ע"א) ו"ל דהתם לא קפיד קרא אלא בגללים דתרי מיטס והא ליכא אכל הכא אמרין קפיד קרא ללד חירות דלא לישתתקם לר חירות בעבדות והא איתא ומעט דקרי הרבה שרי גס לרסב על הפריה וכתובתא דמסכת כללים (פ"א וירושלמי פ"א) תניא אמר רבי איסור בן יהודה אסור לרסב על הפריה מק"ו ומה במקום שמתיר ללבוש שפי חטוקין אסור בהעורבוהו מקום שאסור לנהוג שפי מיטס אינו דין שאסור בהעורבוהו אמרו ליה והא כתיב (ו) והרבה את שלמה בני על הפריה (מלכים א' ב) אמר להם אין למדים תורה מן התקנה א"ל והא כתיב (א) איש הישר בעיניו י' :

לישא שפחה אינו יכול • וממחר לא יסא א"צ דעבד מוסר כדאמר בפרק האומר (קדושין דף סג) יכולין ממחרת לישא כול מחר טעם שפחה ולד חירות שרי בה כדאמר פרק עשרה יוחסין (סג) שהחריז וממחר שרי לכה זה בזה דהא י"ל דאין לו לתקן כדי לרסב ממחרת בשלם ועוד כיון דתפסי בה קדושין אפי' לר עבדות ומשתתקם בלד חירות ומה דאמרין ליה לא יסא דא"צ דממחרת ומה דאמרין ליה לא יסא דא"צ דממחרת משום דלא מקרי קהל מחר כלאו דלא יהיה קדש (דברים כ) ואל"ת וליטו עשה (לשבת יצחק) וליתר לא דלא יהיה קדש וי"ל דהא אסור לקיים שניהם על ידי כפיהם אי נמי דלא אפי' עשה והוה לא עשה אלא עון מילה בלרעת דכתיב דמעיקר לוי מקיים עשה אכל הכא משעת הערלה עובר ליה בלא ועשה ליכא עד גמר ביה :

לא תהו בראה • האי עשה אל"ס טפי מפני ורבו כדאמר במגילה בפרק בתרא (דף מ) מוכר אדם ס"ת לישא אשה וללמד תורה ומייתי לא תהו בראה אכל י"מ משום דעבד לא מפקיד אפריה ורביה דאמר "הו לו בנים בעבדותו ומשתתקם לא קיים פריה ורביה ולא מילתא היא דאמר בירושלמי דמ"א (פ"א) עבד מהו שישא אשה במועד אמר להו נשמעין מן הדין מהתנין יבעל והאלא לא בברא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמואל בר אבא משום רבי יוחנן כל שהו מלוה על פריה ורביה לא יסא אשה במעמד ועוד לשבא נקט והאלא לא בברא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמואל בר אבא משום רבי יוחנן כל שהו מלוה על פריה ורביה לא יסא אשה במעמד ומעט דבעינן ורבי מוחסין אחריו ואפילו יסא אשה על בן מן השפחה אינו קרוי (א) אחריו ועוד פרו ורבו אכלוהו בני נח כתיב אף לנעמן : **בופין** את רבו • אפילו לשמואל דאמר (גיטין דף נח) המפקיד עבדו ואלו לחירות ואל"ת גט שחרור הכא דטעם ליה עבדו ליה לעשות שחרור גמור וא"צ דאמרין (ברכות דף מ) המשתחרר עבדו עובר בעשה מיחא לן דליעבד הרב איסורא וזמא ולא ליעבד העבד איסורא רבה כדאמר בעירובין כ"ב בכל מערבין (דף לב וס) ולא דמי להאי דריש שבת (דף ז) וס) וכי אמרין לו לאדם עמוד וחמא בשביל שיהיה חביב דהתם פושט דבר הו' שלא היה לו לאשות הפת חרע דשרינן ריש תמיד נשאר (פסחים דף ע"א) להקריב לכהן אחר תמיד על בן הערבים כפרת חבירו ודי שיהא קרבן פסח לערב א"צ דא"ת עשה דהשלמה :

נשים ועבדים • לא שייך לאקשויי אחרי מי נשים לשון רבים ותגא קמן (ד) חרש לשון יחיד כדדייק בפרק קמא דמדה (דף מ) גבי קטנות והכא תגא אשה דהכא תרי ענייני ולא דמי חד לאחד דהרש ושוטה פסור מכל המעט כדאמר לקמן וקמן לא ידעינן דפסור מקרא רק מק"א דגשים פסורות דכתיב וסורק טפלים לא כל שכן דהיינו בפרק קמא דקדושין (דף נח) וס) טפלים חייבין נשים לא כל שכן :

שפסור מן הראייה חייב בשמחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקמן פסור אף מן השמחה הואיל ופסורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראייה ובשמחה חרין מדרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפסור מן הראייה ואף על פי שפסור מן הראייה חייב

יכולין ממחרת לישא כול מחר טעם שפחה ולד חירות שרי בה כדאמר פרק עשרה יוחסין (סג) שהחריז וממחר שרי לכה זה בזה דהא י"ל דאין לו לתקן כדי לרסב ממחרת בשלם ועוד כיון דתפסי בה קדושין אפי' לר עבדות ומשתתקם בלד חירות ומה דאמרין ליה לא יסא דא"צ דממחרת ומה דאמרין ליה לא יסא דא"צ דממחרת משום דלא מקרי קהל מחר כלאו דלא יהיה קדש (דברים כ) ואל"ת וליטו עשה (לשבת יצחק) וליתר לא דלא יהיה קדש וי"ל דהא אסור לקיים שניהם על ידי כפיהם אי נמי דלא אפי' עשה והוה לא עשה אלא עון מילה בלרעת דכתיב דמעיקר לוי מקיים עשה אכל הכא משעת הערלה עובר ליה בלא ועשה ליכא עד גמר ביה :

לא תהו בראה • האי עשה אל"ס טפי מפני ורבו כדאמר במגילה בפרק בתרא (דף מ) מוכר אדם ס"ת לישא אשה וללמד תורה ומייתי לא תהו בראה אכל י"מ משום דעבד לא מפקיד אפריה ורביה דאמר "הו לו בנים בעבדותו ומשתתקם לא קיים פריה ורביה ולא מילתא היא דאמר בירושלמי דמ"א (פ"א) עבד מהו שישא אשה במועד אמר להו נשמעין מן הדין מהתנין יבעל והאלא לא בברא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמואל בר אבא משום רבי יוחנן כל שהו מלוה על פריה ורביה לא יסא אשה במעמד ועוד לשבא נקט והאלא לא בברא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמואל בר אבא משום רבי יוחנן כל שהו מלוה על פריה ורביה לא יסא אשה במעמד ומעט דבעינן ורבי מוחסין אחריו ואפילו יסא אשה על בן מן השפחה אינו קרוי (א) אחריו ועוד פרו ורבו אכלוהו בני נח כתיב אף לנעמן : **בופין** את רבו • אפילו לשמואל דאמר (גיטין דף נח) המפקיד עבדו ואלו לחירות ואל"ת גט שחרור הכא דטעם ליה עבדו ליה לעשות שחרור גמור וא"צ דאמרין (ברכות דף מ) המשתחרר עבדו עובר בעשה מיחא לן דליעבד הרב איסורא וזמא ולא ליעבד העבד איסורא רבה כדאמר בעירובין כ"ב בכל מערבין (דף לב וס) ולא דמי להאי דריש שבת (דף ז) וס) וכי אמרין לו לאדם עמוד וחמא בשביל שיהיה חביב דהתם פושט דבר הו' שלא היה לו לאשות הפת חרע דשרינן ריש תמיד נשאר (פסחים דף ע"א) להקריב לכהן אחר תמיד על בן הערבים כפרת חבירו ודי שיהא קרבן פסח לערב א"צ דא"ת עשה דהשלמה :

נשים ועבדים • לא שייך לאקשויי אחרי מי נשים לשון רבים ותגא קמן (ד) חרש לשון יחיד כדדייק בפרק קמא דמדה (דף מ) גבי קטנות והכא תגא אשה דהכא תרי ענייני ולא דמי חד לאחד דהרש ושוטה פסור מכל המעט כדאמר לקמן וקמן לא ידעינן דפסור מקרא רק מק"א דגשים פסורות דכתיב וסורק טפלים לא כל שכן דהיינו בפרק קמא דקדושין (דף נח) וס) טפלים חייבין נשים לא כל שכן :

ומי שאינו יכול לעלות ברגליו • פרש"י מיוחסים לעזרה ורבותא נקט דלא מיוחסים מעירו דלא מצי סליק לעזרה וה"ה נמי אם הוא אינו יכול לעלות מעירו לירושלים דפסור כדמשתע בגמרא עד הכא מן אייבי : **הר"ר** חומיא דשונה וקמן • במגילה פ"ב (דף יב) הכל כשרין לקרוא את המגילה וכן בחולין (דף ג) מוח מחרש שונה וקמן ס' לא דייק הכי דהתם ע"כ במדבר קיימין מוקדא את המגילה ובמחנה לא הוה מופק אחרים וכן בחולין (דף ג) מוח מחרש שונה וקמן שמה יקלקלו את שדעתן לא דייק הכי דהתם השעם תלוי בזיון שיוכל לאמן את ידו לשחוט : **המדבר** ואינו שומע זה חרש • כדכ"ר מופק ליה אינו מדבר ואינו שומע דכדכ"ר מי שם פה ללמד או מי יסא אלא או חרש (שם ד) מי [סס] פה ק"ל לתריווי :

שומע ואינו מדבר פסור מן הראייה ומיני בשמחה • והא דלא קמי נשים דמחייב בשמחה בפרק הכי לא חש להכי למיחייב סוראס וביולא בזה מליט בשמחה מקומות והאי דלקמן (דף ו) דאמר י' בשמחה שאין בשתתקין שטותג בלגשים ובגשים מה שאין כן בשתתקין ולא קשיב חרש מדבר ואינו שומע דהתם בחגיגה נמי מחייב ולא בעי למיחייב י' בשתתקין שאין בלחם כגון חרש מדבר ואינו שומע דלא מצי למיחייב רק כלל רק מה שבלחם שאין בשתתקין והא כי קאמר דמחייב בשמחה הוא הדין בחגיגה דפירשתי אלא שמחה נקט דגשים חייבות וחרש שומע וקמן פמירי וכי תנין לעיל זה חרש כפיקחין לכל דבריהן להתחייב בשמחה ובחגיגה קאמר : גמר

[יבמות נט'
גמ' כ'
מנחות כ'
עירובין ס']

[גמ' ע"א
האספחא
מנחות ס']

[יבמות סג'
וע"כ כמ'
ד"ס סג' וד'
כעבד שאין לו
חיים]

[ו"י פוסט
פסחים סג'
ד"ס פסחים]

הנהגות
הב"ח
(ב) רש"י ד"ה
האורי מהמבול
וכי קמי
דגבי ראייה
א"ש דלא :
(ג) רש"י ד"ה
לשא שטותג
א"ש יכול
ולמחר וכו'
למ' ליה וכו'
כתיב אשר
עם דוד